

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 9 (1895)

Artikel: Romansch tyrolès
Autor: [s.n.]
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-180278>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 25.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Romansch tyrolès.

La lingua romanscha exista er amò nella vall tyrolèsa de *Gardeina* u *Gradena*. Nus laschein sequitar qua ün exempel de quest dialct romansch del Tyrol, reproducind la historia del figl pers. A riguard della orthographia eis da remarcar, che il „c“ eis da leger sco nel italian, „tg“ sco nel dialect sursilvan. Il „g“ zieva l' „n“ (ng) dovei dar al „n“ il tun nasal.

'L figliuol prodigo.

Ung père òva doi fiongs. 'L plu schoun va ung di da si père, y disch: Père! daschemè la pèrt, chë mè tocca, chë hë la intenzion de mèn schi da tlò dëmöz. 'L père partèsch la ròba, y dà al fi chëll, chë jë tuccòva. 'L fi pòchè l' hà abu si arpeschong, sën jël schit da tgesa dëmöz têng paisch dalonç. Ilò hà èl scumënça a mènè na slötta vita, y in puech temp s' hà 'l döffätt dutt chëll, chë l'òva giatà da si père. — A chëll temp foa l' te chëll paisch na grang tgiàrestia, y dutg sè durova fàm. Anch' èl fòa te na grang misèria, y no savòva ulà via. Finalmenter jè èl schit dàng paur, y l' ha pètlà, chël ulèss tò su per fànt. 'L paur l' hà tout, y l' hà mettù a vèrdè i purçòi. Dalla tgiàrestia, chë fòa, mëssova èl sè cuntèntè de majè con chëlla bösties; ma nånche de chëlla ròba non giatovel assè.

Zëng jè èl schitt in sè 'ngstès, y hà scumënça a pènsè dò, tgè chë l' hà fàtt. Tàng de fàntg, dischèva èl tra sè 'ngstès, hà te tgesa de mi père pàng y ròba assè, y jö song tlò tel pericul de mëssei muri da fàm! Voi la muever, y schi da mi père zruch, y di: Père! jö hë cummuettù pitgià dànt a Iddie y dànt a vo, no song plu dëgn de vöster tlamà vosch fi, ma vè prèe tulemè su per vosch fànt!

Pernàngche l' hà abù fàtt chësta resoluziong, s' hà ël subit mettù sung strèda, y je schit da si pèrè zruch. Càngchè ël jè ruà da usching da tgèsa, y che si pèrè l' ha spià, jè ël prést schit ingcontra, y l' hà àbbracà. 'L fi all' incontro s' hà snudlà schu dàng si pèrè, y dischèva bràdlàng: Pèrè! jö he cummettù pitgià dânt a Iddie, y dânt a vo; no song plu dëgn de vöster tlamà vosch fi, ma vë prëe tulemë su per vosch fànt!

'L pèrè no l' hà laschsa rusnè òra (raschunar ora), ma l' hà cumandà a si schënt ch' ëi vède subit a purtè caprò guànt al furni, y na varëtta in sëng, che dutt jè perdunà. Schide, hà pò 'l pèrè mettu prò, y mazzède 'l plu böll vadöll, ch' ong te ställa, y faschède ung bong gustè, che ulong vöster (volein esser) de bona voja; pertgë chëst fi, chë chërdòve perdù, l' he giatà, y chëll, chë jö ténive per mòrt, jè mo in vita (eis amò in vita).

I fàntg òva prest fatt dutt chëll, chë 'l patrong òva cumanda; y te tgèsa feschung na grang fösta, y dui jè de bona voja. 'L mäscher fi (il figl vegl- magior) non fòa a tgèsa, ma fòa òra in campàgna a làurè (lavurar). Càngchè l' jè ruà (arrivau) da uching da tgèsa, y l' hà àudi sunang y tgiantang (sunant e cantant), hà ël cherdà òra ung fànt, y ha dumandà, tgë che chëst significa? 'L fànt je ha cunta dutt (gli ha raquintau tot), cioè, che si frà jè ruà, y che l' pèrè hà cumandà de fè ung grang gustè (past) dalla cuntèntezza, chë l' hà inò giatà, chëll chë 'l téniva per perdù y mòrt.

Pernàngche l' hà audi chëst, s' hà ël dössanà y ulòva mucè, y non plu schi te tgesa (e non pli ir in casa), pertgë, dischova ël a si pèrè: Je v' hë (Jeu vus hai) fort servi, y ugn' ëura laurà, y ànche fàtt dutt chëll, chë m' ëis cumanda, y no m' ëis mëi dätt (e non mi haveis mai dau) ung vëssuel, ch' éss pudù majë con mi cumpagnes. Ma zëng che l' je ruà chëst, chë ha döffàtt dutta si àrpeschong con mënë na slötta vita, fascheis (fagieis) na tël fösta! Sung chëst disch jl pèrè: Tgèla, no vöster dössanà, che tu jes ugn' ëura stät pro më, y òves dutt chëll (e havevas tut quei), chë jö òve; chëst all' incontro cherdòve (credeva) jö perdù, y l' hë inò giatà, jö 'l ténive per mòrt, ma 'l jé mò (aunc, amò) in vita, y perciò muessung stè de bona voja. —

